

20252584987

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Врз основа на член 39 став (1) од Законот за средното образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05, 113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/08, 92/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 и 64/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 229/20, 78/25, 132/25 и 250/25), министерот за образование и наука, донесе

ПРАВИЛНИК ЗА НАЧИНОТ НА ПРИЈАВУВАЊЕТО, ПОЛАГАЊЕТО, ПРИЛАГОДУВАЊЕТО ЗА УЧЕНИЦИТЕ СО ПОПРЕЧЕНОСТ/И, ОРГАНИЗИРАЊЕТО НА ПОЛАГАЊЕТО И ОЦЕНУВАЊЕТО НА ИСПИТИТЕ ОД ЗАВРШНИОТ ИСПИТ ВО СРЕДНОТО СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ

I. ОПШТА ОДРЕДБА

Член 1

Со овој правилник се пропишува начинот на пријавувањето, полагањето, прилагодувањето за учениците со попреченост/и, организирањето на полагањето и оценувањето на испитите од завршниот испит во средното стручно образование (во натамошниот текст: завршниот испит).

II. ПРИЈАВУВАЊЕ НА ИСПИТИ ОД ЗАВРШНИОТ ИСПИТ

Член 2

За полагање на завршниот испит ученикот (во натамошниот текст: кандидатот), се пријавува со поднесување на пријава во училиштето, најдоцна 30 дена пред почетокот на јунскиот, односно августовскиот испитен рок или испитниот рок што се спроведува за време на зимскиот распуст.

Член 3

(1) Кандидатот кој ќе полага завршен испит, кон пријавата приложува свидетелства за завршена прва и втора, односно трета година на образованието како доказ за исполнување на условите за полагање на завршниот испит и потврди за реализирана феријална практика, доколку е предвидена со наставниот план, како доказ за исполнување на условите за полагање на завршен испит, најдоцна три дена пред започнувањето на испитниот рок.

(2) Кандидатите кои полагаат прилагоден завршен испит, со пријавата приложуваат и наод и мислење од соодветна установа заради полагање на завршен испит прилагоден на нивните потреби.

(3) Ако кандидатот во рокот од став (1) на овој член, не приложи докази за исполнување на условите за полагање на завршен испит или од доказите произлезе дека не ги исполнува пропишаните услови, не може да полага завршен испит.

Член 4

(1) Оправдани причини за ненавремено пријавување за полагање завршен испит, може да бидат:

- во последните 30 дена од пријавувањето кандидатот бил болен (доказ - потврда од соодветна установа);
- пријавата била испратена по пошта и задоцнила или е изгубена (доказ - потврда за испратена препорачана пратка);
- заради дисциплинска мерка кандидатот е отстранет од училиште каде навреме се пријавил (доказ - пријава доставена од училиштето од каде е отстранет или потврда дека се пријавил);
- други причини со соодветни докази за кои комисијата ќе утврди дека се оправдани.

(2) Ако кандидатот од оправдани причини од став (1) на овој член, не го пријавил навреме испитот, Училишната комисија за завршен испит, врз основа на писмени докази за оправданоста на причините од ставот (1) на овој член, може да му овозможи истиот да го пријави испитот најдоцна три дена пред почетокот на испитниот рок.

(3) Кандидатот за причините од став (2) на овој член, треба да приложи писмен доказ до Училишната комисија за завршен испит.

III. ПОЛАГАЊЕ НА ИСПИТИ ОД ЗАВРШНИОТ ИСПИТ

Член 5

(1) Завршниот испит се полага согласно Концепцијата за испитите на крајот од средното образование.

(2) Завршниот испит се полага во три испитни рока: јунски, августовски и испитен рок што се спроведува за време на зимскиот распуст.

Член 6

Кандидатот најдоцна еден месец пред почнувањето на испитниот рок за кој се пријавил, се запознава со постапките за спроведување на испитите, како и со неговите права и должности.

Член 7

Термините за полагање на испитите од завршниот испит се објавуваат на училишната огласна табла најдоцна две седмици пред почетокот на полагањето на завршниот испит.

Член 8

(1) Кандидатот во еден ден може да полага најмногу еден испит.

(2) Испитите може да се изведуваат и во сабота.

Член 9

(1) Оправдани причини за отсуство од испит, прекинување на испит или отсуство од завршен испит, се:

- болест или лекување;
- вонредни околности: природни несреќи, несреќен случај на кандидатот или член во потесното семејство (сообраќајна несреќа со тешки последици), влошување на здравствената состојба во текот на испитот и сл.
- други оправдани причини (меѓународни натпревари, јавни настапи во странство, конкурси и сл.)

(2) Ако кандидатот од оправдани причини од став (1) на овој член, не се јави на испит или го прекинал испитот, Училишната комисија за завршен испит, врз основа на писмените докази, може да му овозможи во истата сесија да го полага испитот.

(3) Кандидатот за причините од став (2) на овој член, треба да приложи писмен доказ до Училишната комисија за завршен испит.

Член 10

(1) Кандидатот кој го започнал полагањето на завршниот испит, а во текот на испитот поради болест или други оправдани причини е спречен да го продолжи полагањето на испитот, треба за тоа да ја извести Училишната комисија за завршен испит и да поднесе соодветни докази за причината.

(2) Кандидатот може да се откаже од полагање на завршен испит три дена пред почетокот на испитот, за што писмено ја информира Училишната комисија за завршен испит.

(3) Од страна на Училишната комисија за завршен испит, се цени дали наводите на кандидатот се основани и се одредува терминот за полагање на испитот.

(4) Кандидатот кој го започнал полагањето на завршниот испит во едно училиште, не може да го продолжи полагањето на истиот во друго училиште.

Член 11

(1) Од страна на Испитна предметна комисија за спроведување на писмен испит по мајчин јазик и литература кај завршен испит (во натамошниот текст: Испитната предметна комисија за завршен испит), за спроведување на писмен испит по мајчин јазик и литература се предлагаат теми за писмената работа врз основа на наставните програми за стручно образование за занимање во траење од три години.

(2) Полагањето на писмената работа може да трае најдолго четири часа и се полага претпладне.

(3) Кандидатите писмената работа ја полагаат истовремено.

(4) Од страна на училиштето се обезбедуваат услови секој кандидат да работи самостојно и непречено.

(5) Од страна на Испитната предметна комисија за завршен испит, за спроведувањето на писмениот испит по мајчин јазик и литература, непосредно пред писмената работа, на Училишната комисија за завршен испит и се предлагаат шест теми од областа на јазикот и литературата и три теми од стручното подрачје за кое се образува кандидатот.

(6) Од страна на Училишната комисија за завршен испит, од предложените теми се утврдуваат три теми, од кои две се од областа на јазикот и литературата, а една тема е од стручното подрачје за кое се образува кандидатот.

(7) Утврдените теми им се соопштуваат на кандидатите непосредно пред почетокот на писмената работа, а кандидатот избира една тема што ќе ја работи.

(8) Ако се утврди дека темите се познати пред нивното соопштување, до моментот на писмената работа, Училишната комисија за завршен испит може да ја поништи писмената работа и веднаш да определи други теми.

(9) Темата може да се работи како концепт или веднаш да се пишува читко на левата половина на свиткан табак.

(10) Пред отпочнување на полагањето, од страна на Училишната комисија за завршен испит, на секој кандидат му се предаваат потребен број табаци, заверени со училишниот печат и потпишани од страна на претседателот на Училишната комисија за завршен испит.

(11) Писмената работа, заедно со концептот, кандидатот ја предава на набљудувачот на писмениот испит. Ако за определеното време кандидатот не ја довршил писмената работа, го предава она што го изработил.

(12) Предавањето на секоја писмена работа се евидентира во записник од страна на набљудувачот на испитот.

(13) По завршување на писмената работа од страна на сите кандидати, набљудувачот ги предава сите писмени работи на претседателот на Училишната комисија за завршен испит.

(14) Претседателот на Училишната комисија за завршен испит, ги предава писмените работи на претседателот на Испитната предметна комисија за завршен испит.

(15) Писмените работи се прегледуваат и оценуваат од страна на членовите на Испитната предметна комисија за завршен испит.

Член 12

(1) Практичната работа со одбрана, претставува ученичка изработка/производ, услуга преку која изработка и одбрана се проверуваат, вреднуваат и оценуваат општите и стручни компетенции на кандидатот за одредено ниво на образование во согласност со нивото на квалификацијата која ја стекнува.

(2) Од страна на Училишната комисија за завршен испит, се утврдува листата на темите за практичните работи на кандидатите, по предлог на членовите на Испитната комисија за спроведување на практична работа со одбрана кај завршниот испит (во натамошниот текст: Испитна комисија за практична работа), од областите на стручно-теоретските предмети и практичната настава. Секој кандидат сам ја избира темата за практичната работа од листата на темите за практичните работи.

(3) За секој образовен профил се утврдуваат по пет теми за практична работа повеќе од вкупниот број на пријавените кандидати.

(4) Листата на темите за практичните работи се објавува најмалку триесет дена пред полагањето на завршниот испит. За одредени струки каде подготовката за извршување на задачата бара подолго време, подготовката може да започне уште на почетокот на второто полугодие на учебната година, а во тој случај листата на темите за практичните работи се објавува на почетокот на второто полугодие. За пораното започнување на подготовката за практична работа и објавувањето на темите за практичните работи се одлучува од страна на наставничкиот совет на училиштето.

(5) Практичната работа и одбрана, може да биде: проект, елаборат, производ, услуга, експеримент, поправка или иноваторски труд, во согласност со испитните програми.

(6) Кандидатот во писмена форма ја образложува изработката на практичната работа и заедно со потребните материјали за одбрана ги предава на Испитната комисија за практична работа, најдоцна три дена пред одбраната.

(7) Практичната работа содржи извршување на конкретни задачи или извршување на еден дел од процесот на работа.

(8) Изведувањето на практичната работа ја следи предметниот наставник-менторот, кој може да биде консултиран од страна на кандидатот за определени прашања.

(9) Практичната работа се изведува во училиштето, во претпријатие или во занаетчиски дуќан.

Член 13

(1) Практичната работа кандидатот може да ја изработува директно пред Испитната комисија за практична работа или да ја предаде на Испитната комисија за практична работа, доколку порано ја изработил.

(2) Ако кандидатот ја изработува практичната работа пред роковите за полагање, менторот ги известува останатите двајца членови на испитната комисија и тие можат да вршат проверка, набљудување и следење на кандидатот кој ја изработува практичната работа.

(3) Кандидатот кој ја изработува практичната работа пред роковите за полагање, обезбедува докази за изработката (дневник за евидентирање, слики, видео-записи и слично).

(4) Во текот на изработката на практичната работа, наставникот-ментор ја организира и следи работата на кандидатот, му дава стручна помош и го упатува на соодветна стручна литература.

(5) Ако кандидатот во предвиденото време не ја изработи практичната работа, се оценува тоа што го изработил.

Член 14

(1) Со одбраната на практичната работа се проверува оспособеноста на кандидатот да даде објаснување за изборот на содржините, постапките, методите и средствата за работа што ги користел во текот на изработувањето на задачата и одговара на прашањата на членовите од Испитната комисија за практична работа.

(2) Најдоцна три дена пред почетокот на одбраната на практичната работа, Училишната комисија за завршен испит прави распоред во групи и одредува во која просторија одредена група ќе ја реализира одбраната.

(3) При подготовката на просторијата во која ќе се одржи одбраната:

- на надворешната страна на вратата од просторијата треба да има список со кандидати кои во таа просторија ќе имаат одбрана на практична работа;
- пред Испитната комисија за практична работа треба да има само еден кандидат, односно група на кандидати доколку бранат заеднички изработена практична работа;
- кандидатот треба да биде пред просторијата за одбрана најмалку 30 минути пред почетокот на одбраната.

(4) Одбраната на практичната работа трае најдолго 30 минути.

(5) Во текот на одбраната се води записник за завршената работа, кој се потпишува од страна на претседателот и сите членови на Испитната комисија за практична работа и истиот ден му се доставува на претседателот на Училишната комисија за завршен испит.

Член 15

Писмениот испит го спроведуваат набљудувачи кои се определуваат од страна на претседателот на Училишната комисија за завршен испит, од редот на наставниците во училиштето. Набљудувач не може да биде наставник по предметот по кој се спроведува испитот.

Член 16

Во спроведувањето на завршниот испит учествуваат и претставници од редот на работодавачите.

Член 17

Кандидатот кој за време на полагањето на завршниот испит ги нарушува редот и дисциплината, најпрвин се опоменува. По две опоменувања, кандидатот се отстранува. Кандидат за кој ќе се утврди дека не работел самостојно или дава помош на друг кандидат кој треба самостојно да работи, се отстранува од полагањето на испитот. Кандидатот кој ќе биде отстранет од испитот, по тој дел од завршниот испит не се оценува.

IV. ПРИЛАГОДУВАЊЕ НА ЗАВРШНИОТ ИСПИТ ЗА КАНДИДАТИТЕ СО ПОПРЕЧЕНОСТИ ВО СРЕДНОТО СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ

Член 18

(1) Од страна на Училишната комисија за завршен испит, во консултација со Центарот за развој на стручно образование и Бирото за развој на образованието се подготвува и осмислува прилагодувањето на деловите од завршниот испит за кандидатите со попреченост/и.

(2) Прилагодувањето на завршниот испит за кандидатите со попреченост/и, треба да биде соодветно на нивното искуство стекнато во наставниот процес.

Член 19

За кандидатите со попреченост/и, може да се извршат следните прилагодувања:

- ослободување за полагање од дел од испитниот материјал;
- техничко прилагодување на испитниот материјал;
- полагање со помошник;
- употреба на посебни помагала;
- наместо писмен, спроведување устен испит и обратно;
- прилагоден испит со употреба на Брајово писмо и/или знаковен јазик;
- прилагодена подготовка на изготвување на практичен дел и негово оценување.

Член 20

(1) За кандидатот со телесна попреченост или комбинирана попреченост, доколку е потребно, се обезбедува читач и запишувач на одговорите (помошник).

(2) Помошник на кандидатот не може да биде негов наставник или негов роднина.

(3) Помошник на кандидатот може да биде еден од членовите на соодветната испитна комисија.

Член 21

Кандидатот со попреченост/и, може да користи компјутер, при што не може да има пристап до било какви програми кои би му овозможиле полесно да го положи испитот. Една копија од одговорите на кандидатот се чува на уред за надворешна меморија, една копија се печати, а потоа претседателот на испитната комисија одговорите на кандидатот ги брише од компјутерот.

Член 22

Кандидатот со тешки пречки во говорот, може да се ослободи од усниот дел од испитот или истиот да го полага со асистистенција од интерпретатор.

Член 23

(1) Кандидатот со оштетен слух може да се ослободи од усниот дел од испитот или истиот да се спроведе со помош на интерпретатор на знаковен јазик.

(2) На кандидатот со оштетен вид треба да му се обезбеди во текот на испитот да користи видно писмо (слабовидни ученици) или Брајово писмо (слепи ученици).

Член 24

Презентацијата и одбраната на практичниот дел треба да се прилагодат така што кандидатот да може да ги покаже своите знаења и способности.

Член 25

(1) За кандидатот со попреченост/и, може да се прилагодува оценувањето соодветно на прилагодувањето на испитниот материјал.

(2) Заради поголема објективност, текот на завршниот испит за кандидатот со попреченост/и, може соодветно да се евидентира и со дополнителен записник.

V. ОЦЕНУВАЊЕ НА ИСПИТИ ОД ЗАВРШНИОТ ИСПИТ

Член 26

Проверувањето и оценувањето на знаењата и способностите на кандидатите од писмена работа и практичниот дел од завршниот испит, се врши интерно од страна на соодветни училишни предметни комисии, и тоа: Испитна предметна комисија за завршен испит и Испитна комисија за практична работа.

Член 27

(1) Двата дела од завршниот испит се оценуваат одделно. Оценувањето на знаењата и способностите на кандидатите се врши со оценки од еден (1) до пет (5).

(2) Сите оценки се преодни, освен оценката еден (1).

(3) Кандидатот кој не ја изработил успешно практичната работа, не може да оди на нејзина одбрана и повторно се упатува на полагање на практичната работа со одбрана.

(4) Успешноста на изработената практична работа се оценува според содржините во соодветните испитни програми.

Член 28

(1) Претворањето на бодовите во оценки за практичната работа со одбрана од завршниот испит, се врши од страна на соодветните училишни предметни комисии пред спроведувањето на испитот, при што се определува минималниот број бодови за преодна оценка и распонот на бодови за секоја од преодните оценки од два (2) до пет (5).

(2) Минимумот за преодна оценка ги опфаќа најнеопходните знаења и способности кои кандидатот треба да ги покаже на испитот (во натамошниот текст: прагот на положеност).

(3) Начинот на претворање на бодовите во оценки и прагот на положеност за практичната работа се содржат во испитните програми.

(4) Секој член од Испитната комисија за практична работа врши индивидуално оценување на секој дел од испитот, а потоа, се претвораат бодовите во оценки. На крај сите членови од Испитната комисија за практична работа, ја формираат оценката на кандидатот.

Член 29

(1) По завршеното полагање на завршниот испит, од страна на Училишната комисија за завршен испит, се разгледуваат резултатите и успехот на кандидатите и се утврдува кои кандидати го положиле, не го положиле, не положиле одделен дел од завршниот испит, им е одложен завршниот испит или се отстранети од полагање.

(2) Прелиминираниите резултати од завршниот испит се објавуваат најдоцна седум дена по завршувањето на полагањето на завршниот испит.

Член 30

(1) Кандидатот го положил завршниот испит ако на двата дела добил преодна оценка.

(2) Кандидатот што добил негативни оценки по еден или по двата дела од завршниот испит, се известува за постигнатиот успех по одделните делови и се упатува повторно да ги полага истите во наредните испитни рокови.

Член 31

(1) Кандидатот, доколку смета дека е направена грешка во оценувањето, во пресметувањето на бројот на бодовите или во претворањето на бодовите во оценка, може да достави приговор на оценката од испитот до Училишната комисија за завршен испит, најдоцна три дена од денот на објавувањето на прелиминарните резултати.

(2) Приговорот се разгледува од страна на соодветната испитна комисија во присуство на еден член од Училишната комисија за завршен испит, најдоцна три дена од приемот на приговорот.

(3) Ако комисијата од став (1) на овој член, констатира дека е направена грешка, во тој случај дава нова оценка, за што го информира кандидатот.

Член 32

(1) Кандидатот кој успешно го положил завршниот испит и сака да го подобри успехот од еден или од двата дела, може во наредниот испитен рок повторно да полага и на истиот му се дава оценката што ја постигнал на повторното полагање.

(2) Полагањето за подобрување на резултатот кандидатот од ставот (1) на овој член, може да го користи само еднаш.

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 33

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за структурата, организацијата и реализацијата на завршниот испит во стручно образование за занимање со тригодишно траење („Службен весник на Република Македонија“ бр. 41/17).

Член 34

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 18-15872/2
17 декември 2025 година
Скопје

Министер за образование
и наука,
проф. д-р **Весна Јаневска**, с.р.